

zeumot, ahol a néhai elnök személyével és politikai pályafutásával kapcsolatos érdekes relikviákat állították ki.

Egy nemzeti számítógépes együttműködési program fejlődése és bukása:

A SCOLCAP (Scottish Libraries Cooperative Automation Project) története

BERNARD GALLIVAN

Amikor felkértek, hogy írjak a SCOLCAP-ról, első gondolatom az volt, hogy megírom a rendszer részletes történetét, 1973-tól egészen az 1988-as végső összeomlásáig. Azok, akik tudnak valamit a SCOLCAP bonyolult problémáiról, meg fogják érteni, hogy egy ilyen beszámoló eredménye túl terjedelmes lenne ahhoz, hogy folyóirat-cikként megjelenhessen. Azt is figyelembe kellett vennem, hogy egy hiteles történeti dokumentumnak olyan dolgokra is hivatkozni kellene, amelyeket még egy pár évig bizalmasan kell kezelni.

Mindent összefoglalva: igen tartalmas, gazdag programot csináltunk végig az USA-ban. Nagyon reményteljes a további együttműködés lehetősége, a képzési program tehát folytatódik.

Úgy gondoljuk, hogy a SCOLCAP kálváriája, bár eltérő gazdasági-társadalmi körülmények között történt, számunkra is példa értékű. Szívesen látnánk lapunkban hasonló beszámolókat, így például örömmel közölnénk az OSZIR (idősebb könyvtárosok még emlékezhetnek rá) történetét, esetleg országos szintű automatizálási programok történetét. Természetesen szívesen vállaljuk kisebb: regionális, esetleg helyi gépesítési kudarcközreadását is.

A szerző „The Scottish Libraries Cooperative Automation project (SCOLCAP)” c. tanulmányát (Catalogue and Index. 1990. No. 98-99 pp.) Novák István fordította. (A szerk.)

Ezért most csak néhány olyan lényeges, de kevésbé ismert dolgot fogok elmondani, amelyek erősen hozzájárultak a SCOLCAP bukásához.

A SCOLCAP sok tekintetben igen kedvező helyzetből indult. Mellette szólt egy világosan elhatárolt régió, élvezte egy tekintélyes nemzeti könyvtár támogatását, hasznosíthatta előző brit együttműködési projektek tapasztalatait és végül, de nem utolsósorban, lelkes és intelligens tagkönyvtárak támogatták és egy kitűnő munkacsoport vezette. Hogyan hibázhattunk mégis? Remélem, a jelen cikk képes lesz érzékeltetni, hogy hogyan sikerült a kudarcot kiragadnunk a siker karmai közül.

A SCOLCAP-ot sújtó egyik fő csapás a szerencsétlen időzítés volt, ami lényegesen akadályozta előmenetelét, s végül halálához vezetett. Ez az együttműködés valószínűleg túlélte volna egy vagy két komoly időelcsúszást, mert a rendszer jól meg volt tervezve, és a tagok is lelkesek voltak, legalábbis a korábbi időszakokban. De a sok és igen nagy késedelmeket már nem bírta elviselni. Nem kétséges, hogy ahhoz, hogy egy vállalkozás sikeres legyen, a megfelelő időben kell a terméket piacra dobni. Ez az, ami nem sikerült. Túl egyszerű volna a program munkacsoportjait, vezetőit hibáztatni. A fő tényező, amely már nem egy nagyszabású program bukását

okozta, az a „szolgálati út”, azaz a bürokrácia hatalmas terhe, amelyet e programoknak el kell viselniük. Ez az én tapasztalatom, de az olvasóknak is valószínűleg meglesz a saját véleményük arról, hogy a SCOLCAP elkerülhette-e volna fatális időelcsúszásait.

Az elveszett évek

Az első késedelem röviddel azután történt, hogy elnyertük a British Library pályázatát az első brit osztott katalogizálási rendszer kutatására, majd az általunk javasolt rendszer néhány könyvtárban való kísérleti bevezetésére. A British Library kutatási és fejlesztési részlege, a BLRDD ez idő tájt határozta el a BLAISE rendszer kifejlesztését, mint az Egyesült Királyság hozzájárulását az akkor induló Euronethez. A BLAISE-t eredetileg is annak szánták, ami ma is: egy professzionális információkereső rendszer. Nos, kb. abban az időben, amikor benyújtottuk az első jelentéseinket a BLRDD-nek, amelyekben ismertettük rendszer-javaslatunkat és további anyagi támogatást kértünk a kísérleti bevezetéshez, a BLAISE-csapat úgy határozott, hogy online katalogizálási modul is csatol az akkor még gyerekcipőben járó rendszeréhez. Érthető, hogy a BLAISE csoport szemével nézve a SCOLCAP ideális partnernek tűnt ezen szolgáltatás kiépítésére. Miután gondosan megvizsgáltuk javaslatukat, kénytelenek voltunk arra a következtetésre jutni, hogy a BLAISE-alternatíva elfogadását nem engedhetjük meg magunknak. A következő években az alapjavaslatuk több változatát is eljuttatták hozzánk, amelyekre mind választ vártak, miközben mi tehetetlenül szemléltük, ahogyan lejár a megpályázott alapítvány ideje. Ez idő alatt sikerült egy integrált állománygyarapítási alrendszerrel kiegészítenünk rendszertervünket, miközben állandóan bizonyítanunk kellett, hogy minden új BLAISE javaslat éppen olyan elfogadhatatlan számunkra, mint az eredeti.

Ahogy az ezek után várni lehetett, a BLRDD nem hosszabította meg pályázati támogatásunkat. Döntésüket azzal magyarázták, hogy a nevükben szereplő R betű nagy R-ként szemlélhető, de a D az nagyon kicsi. Márpedig mi egy fejlesztési program voltunk, és a British Library már beindított két másik együttműködési programot, és úgy érezték, hogy az éppen elég. Nem

kell hangsúlyozni, hogy két másik szövetkezet után következni nem kifejezetten előnyös. Ez már a SCOLCAP végét jelenthette volna, de a skót oktatási minisztérium beavatkozása megmentett bennünket, mert beleegyeztek, hogy megadják a szükséges támogatást a rendszerünk bevezetésére. Egyetlen kérésük az volt, hogy mielőtt belemennék a beszerzési tárgyalásokba, nézzük meg, hogy a Scottish Office Computer Service (SOCS) nem rendelkezik-e szabad számítógép-kapacitással a mi számunkra.

Rövidesen ismét bebizonyosodott rendíthetetlen képességünk arra, hogy hogyan kell rossz helyen lenni, alkalmatlan időben. Az olvasók emlékezhetnek, hogy 1978/79-ben Skóciában és Walesben népszavazást tartottak, hogy különváljanak-e Angliától. Jóllehet a skótok 51%-a a kiválás mellett döntött, ez jelentéktelen többség volt ahhoz, hogy az elszakadás létrejöjjön. Ezt azért említtem, mert az eset igen szerencsétlen hatást gyakorolt a SCOLCAP fejlődésére. Mindenki azt várta, hogy az emberek kezüket-lábukat törik a kiválásért, és ez alól a SOCS igazgatója sem volt kivétel. Gondosan előrelátva felmérte, hogy az új jogi helyzet mennyi adatfeldolgozási munkát fog jelenteni, s ezért jelentősen megnövelte rendszere kapacitását. Miután az elszakadás nem következett be, ott maradt a bőség zavarában. Mikor a SCOLCAP ártatlanul kopogtatott az ajtaján, tárt karokkal fogadott bennünket. Namármost, a SOCS rendszere egy nagygépes IBM rendszer volt. A mi rendszertervünk miniszámítógépre épült, de mivel a minisztériumnak tett ígéretünkkel elköteleztük magunkat a SOCS kapacitásának a kihasználására, meg kellett vizsgálnunk a piacon rendelkezésre álló nagygépes IBM rendszereket. 1979-ben még nem sok ilyen létezett, de végül az amerikai Washington államban működő Washington Library Network (WLN) rendszerét elfogadhatónak ítéltük. Ezt vásárolta meg akkoriban az ausztrál nemzeti könyvtár is, és igen pozitívan nyilatkozott róla. A költségvetésünk meg is engedte volna, hogy megvásároljuk a rendszert, és a SOCS-nak is méltányos hozzájárulást biztosítsunk a géphasználatért. Sajnos azonban a SOCS a rendszerhasználatért olyan horribilis összeget kért, amelyet nem tudunk megfizetni. A SCOLCAP-ot ugyanis mindenki egy tekintélyes nemzeti programnak tekintette, amelyik hatalmas összegekkel rendelkezik. Az előbbi igaz is volt, de az utóbbira sohasem volt példa. A

SOCS egyszerűen rosszul ítélte meg anyagi helyzetünket, úgyhogy igen meglepődtek, amikor – a minisztérium áldásával – befejeztük velük a tárgyalásokat. Abban az időben úgy gondoltuk, hogy a WLN rendszer, plusz a SOCS-nak fizetendő hozzájárulás összege olyan magas, hogy nem versenyképes egy igényekre szabott miniszámítógépes rendszerrel. Ez igaz is lehetett volna, de több, akkor még nem látott probléma fényében feltételezésünk helytelennek bizonyult. A SOCS-sal való tárgyalásaink és a vizsgálataink rengeteg értékes időt raboltak el, és egy teljes év eltelt, mielőtt ki tudtunk szállni, és visszajutni abba a helyzetbe, amelyben megkezdhettük a saját rendszerünk beszerzésére irányuló lépéseket.

Ez ideig kb. két évet veszítettünk, de mostantól még több következett. Mivel a skót nemzeti könyvtárat a Scottish Office, a skót belügyminisztérium finanszírozza, és a SCOLCAP is az ő égisze alatt működik, kötelesek voltunk minden számítógépes beszerzést a Central Computer and Telecommunications Agency (CCTA) közvetítésével végezni. Napjainkra a CCTA-vásárlások ügymenete a felismerhetetlenségig megváltozott: bejáródott és hatékonyá vált, de abban az időben, amikor mi akartunk vásárolni, éppen egy új stratégiát alakítottak ki a kulcsrakész rendszerek beszerzésére, amelyet még nem próbáltak ki. A mi 65 viharos hétig tartó üzleti versenytárgyalásunk tehát, amelyet végül a RIVA Turnkey Systems Ltd. nyert meg, úttörőnek számított. Miután elég sok idő eltelt, bízunk abban, hogy a központi hivatal gondosan választotta meg a szállítót, s az teljesen tisztában van a mi elvárásainkkal.

Már 1981-ben jártunk. A SCOLCAP mint program már nyolc éve létezett, s már öt éve dolgoztunk főállású személyzettel, de ott tartottunk, ahol három évvel ezelőtt tarthattunk volna az említett, felügyeletünktől szinte teljesen kívül eső események híján. Annak ellenére, hogy néhány tagkönyvtárat elvesztettünk, lelkesen és bizakodva léptünk az előttünk álló fejlesztési szakasz útjára. Először arra gondoltunk, hogy talán gyorsabb és olcsóbb lenne, ha saját programozóinkkal készítenénk el a rendszert, de aztán úgy döntöttünk, hogy jobb, ha egy professzionális szoftver-vállalat végzi el ezt a munkát. Reméltük, hogy ezáltal az eddigi időeltolódásból is sikerül valamennyit lefaragni. A RIVA vállalta, hogy a szerződés életbelépésétől számítva kilenc hónapon belül elkészíti a rendszert, és az első hat hó-

napban jól is ment minden. Meg kell említeni, hogy a szállító kiválasztását követően a szerződés a CCTA-val kötött, tehát nem a SCOLCAP-pal vagy a nemzeti könyvtárral. Ennek jelentőségét hamarosan megtapasztaltuk. Amikor ugyanis a kikötött részhatáridőket kezdték nem betartani, semmilyen eszközünk nem volt a program előmeneteli sebességének befolyásolására, hanem kénytelenek voltunk az aggódó szemlélő szerepét vállalni.

Csak néhány hónappal a végső határidő lejártá előtt kezdtük gyanítani, hogy a dolgok nem igazán jól haladnak. A rendszeres havi értekezletek egyikén a RIVA közölte, hogy egyhónapos késés már elkerülhetetlen. Ez a csúszás nem kis csalódást okozott, mert elég későn, és minden előzetes figyelmeztetés nélkül zúdult a nyakunkba. El lehet képzelni, hogy tagkönyvtáraink hogyan fogadták a hírt. Amikor a várható késést jelentettük a CCTA szerződési osztályán, kiderült, hogy nincs formális szerződési dokumentum a CCTA és a RIVA megállapodásáról, s nincs semmiféle kötbérről vagy „kivéve” feltételről szóló nyilatkozat sem. Az első egyhónapos késést minden értekezleten további egy hónappal vagy hat héttel bővítették. Nagy bajban voltunk.

A következő négy évre legjobb fátylat borítani, mert ez azzal telt el, hogy igyekeztünk rábeszélteni a RIVA-t, hogy fejezze be a programot. Végül, kérésünk szerint, befejezettek nyilvánították a rendszert. Azonban miután megvizsgáltuk a programot, néhány komoly hiányosságot fedeztünk fel, amelyeket a sok apró hiányossággal együtt jegyzékbe foglaltunk. Ennyi kárba ment év után most már mindenki: a CCTA, a RIVA, a nemzeti könyvtár, a használók, és természetesen a SCOLCAP-csoport is kétségbeesetten be szeretne volna fejezni a munkát. Ennek ellenére, bár hajlandók voltunk szemétt hunyni az apró rendellenességek felett, nem voltunk hajlandók átvenni egy alapvetően színvonal alatti rendszert.

Ez a négy év igen nehéz és kellemetlen időszak volt a SCOLCAP személyzete számára. Mégis megpróbáltunk annyira segíteni, amennyire csak lehetséges, és - hálás köszönetünkkel - egy csomó nehéz feladatot átvállaltunk a RIVától, pl. a rendszer tesztelését és az igényelt kibővített karakterkészlet maszkjainak kidolgozását. Mindezek ellenére abból a követelésünkből nem engedtünk, hogy mi és felhasználóink azt a rendszert kapják meg, amelynek a szállítását a RIVA elvállalta.

Egy furcsa közbelépés

Miután kinyilvánítottuk elégedetlenségünket a RIVA „befejezett” termékével, a használók képviselője kijelentette, hogy ő viszont elégedett a programmal, és elfogadásra javasolja. Mint használói képviselő, véleménye komoly súllyal bír. Javaslatát a programbizottság többi tagja melegen üdvözölte, s mit sem törődve a SCOLCAP csoport érveivel, aláírták az átvételi dokumentumot. Sajnos, amikor a használói képviselő visszatért könyvtárába és tárgyalt kollégáival, felfedezte, hogy a rendszernek valóban súlyos funkcionális hiányosságai vannak. Ezért kötelességének érezte, hogy erről a SCOLCAP összes tagkönyvtárát tájékoztassa, és közölje velük, hogy az ő könyvtára a továbbiakban nem kívánja használni a rendszert. Jóllehet a használóink egyre inkább elsodródtak tőlünk az évek folyamán – s ezért senki sem hibáztathatja őket –, ez a legújabb fejlemény már halálos csapást mért a SCOLCAP-ra. Csak hatan (ez kb. egyharmada a még megmaradt tagságnak) nyilatkoztak úgy, hogy nem veszik figyelembe az erős figyelmeztetést, és használni kívánják a RIVA online katalógizálási rendszerét. Nem véletlen, hogy e szakaszban RIVA-rendszeréről beszélek, a rendszer ugyanis egyáltalán nem olyan volt, mint amilyent a SCOLCAP megrendelt. Jóllehet négy évet késnek, s emiatt a nemzeti könyvtár jelentős összegeket veszített, semmilyen eljárás nem indult a RIVA ellen.

Nem könnyű bírálat nélkül hagyni a felhasználói képviselő akcióját, akinek köszönhetően a nemzeti könyvtár kénytelen volt kifizetni egy enyhén szólva nem megfelelő szoftvert, és aki ezután azt tanácsolta a szóba jöhető használóknak, hogy ne használják azt. Ennek ellenére, védelmére az hozható fel, hogy ha a projektet ebben az állapotában nem fejezzük be, akkor soha sem lesz befejezve. A négyéves késés dacára a szállító semmi jelét nem mutatta, hogy módosítaná álláspontját, és a CCTA is szilárdan kitartott amellett, hogy ne indítson eljárást ellene. A szállító nyilvánvalóan szerette volna megkapni a pénzt, de nem volt hajlandó sokat dolgozni érte. A dolog azon múlt, hogy ki bírja tovább, és a RIVA jobb állóképességűnek bizonyult, mint a SCOLCAP programbizottsága. A használói képviselő tehát lezárta az ügyet, s noha jobban jártunk volna, ha veszteségeink csökkentése érdekében fa-

képnél hagyjuk a RIVA-t, és választunk egy abban az időben rendelkezésre álló kész rendszert, beavatkozása legalább véget vetett a fennálló neveltséges helyzetnek. A SCOLCAP-csoport már három és fél évvel korábban erősen javasolta a CCTA-nak, hogy szálljunk ki és így csökkentsük veszteségeinket. Sajnos nem fogadták meg a tanácsunkat.

A vég a láthatáron

Az átvételt követő évben minden tőlünk telhetőt megtettünk azért, hogy javítsunk a rendszeren. A RIVA szervezetén belüli változások is hozzájárultak ezen esztendő produktivitásához, és a rendszert sikerült annyira feljavítani, hogy alig lehetett felismerni. Jóllehet még voltak hiányosságai, de használata teljes idejében jó szolgálatot nyújtott. Mindenesetre azt bebizonyította, hogy ha még nem vett volna el az együttműködési kedv, és azok, akik kiléptek, inkább használták volna a rendszert, akkor igen jó szolgáltatásokat tudtunk volna nekik nyújtani, sőt, a tőlük származó bevételből fejleszthetők volna a rendszer kapacitását és funkciókészletét. A szomorú tény viszont az volt, hogy ez az akarat valahol útközben elveszett. Ez később még határozottabban bebizonyosodott. Mindenesetre a rendszert még két évig használtuk, s akkor lecseréltük a kitűnő VTLS (Virginia Technology Library System) rendszerrel, amelyet a nemzeti könyvtár ma is nagy meglepedéssel használ. E cserével az volt a célunk, hogy folytathassuk a SCOLCAP-ot, de rugalmasabb módon. Az új rendszernek ezért bővíthető kapacitásúnak kellett lennie, hogy el tudja viselni a tagkönyvtárak állományai közötti tetemes nagyságrendbeli különbségeket. Továbbá olyan rendszerre volt szükség, amely helyi üzemmódban is, és hasonló rendszerekkel összekapcsolva hálózatban is használható, hogy megvalósítható legyen a bibliográfiai rekordok és egyéb információk cseréje. Az is fontos szempont volt, hogy bibliográfiai rekordok átvétele céljából online módon illeszthető legyen egy sor bibliográfiai szolgáltató rendszerhez. A VTLS minden igényünknek kitűnően megfelelt.

A SCOLCAP-tagok igényei

Miután annyi idő eltelt, és mivel az együttműködési kedv elveszett, a VTLS rendszert, annak összes előnye ellenére, a maradék tagkönyvtárak mind visszautasították. Amint annyi pénzhez jutottak, hogy saját, helyi rendszert vásároljanak, önállóan kívántak választani, és nem kívántak továbbra is a nemzeti könyvtár támogatásától függeni. A másik tényező az volt, hogy a piac is nyomást gyakorolt rájuk, hiszen ekkorra már sok szolgáltató megjelent, látszólag igen vonzó ajánlatokkal. Miután sok éven át egy csigalassúsággal haladó szövetkezet részesei voltak, már nem hittek az együttműködés előnyeiben. Kínálhatott a VTLS már bármit, inkább választották a saját utat, mint a nemzeti könyvtárhoz való kötődést. Az, hogy végül pont olyan rendszert választottak ki, amelyet a kollégáik nem, ez valószínűleg a véletlen műve, de a végeredménnyel még sokáig együtt kell élnünk. Edinburgh-ben pl. kb. öt nagykönyvtár van, öt különböző rendszerrel. Ezek közül egyik sem tud kommunikálni vagy adatot cserélni a másikkal, s ezt nem lehet figyelmen kívül hagyni. A SCOLCAP sok speciális funkciója, ami a RIVA-nak annyi nehézséget okozott és amely annyi késedelmet eredményezett, éppen a tagkönyvtárak követelése nyomán került be a rendszerbe. Néhányan kilépéssel fenyegettek, ha nem követünk bizonyos nemzetközi könyvtári szabványokat, mihelyt azok megjelennek. Továbbá a rendszernek produkálnia kellett azokat az alapvető funkciókat, amelyekre szükségük volt. Nem kerülte el a figyelmünket, hogy ugyanezek a könyvtárak boldogan megvásároltak olyan rendszereket, amelyek korábbi követelményeik közül egyetlen egyet sem teljesítettek. Megvették ami volt, és csak ezután következtek a szabványok és a szükséges funkciók.

Hadd térjek ki itt egy pillanatra ezeknek a helyi rendszereknek a finanszírozására. Mindig is értetlenül szemléltem, hogy a könyvtárvezetőknek megengedik a nekik tetsző rendszerek beszerzését, anélkül, hogy figyelemmel lennének az ilyen vásárlások szélesebb körű következményeire. Persze ők biztosan másképp látják, és azzal érvelnének, hogy azt vették meg, ami legjobban megfelelt könyvtáraiknak, és ami abban az időben a csúcstechnológiát jelentette. Az egyetlen probléma az, hogy miközben megvásárolták a legújabb rendszereket, lehetővé tették a forgal-

mazók számára az olyan megoldásokat, amelyek inkompatibilisek voltak a régebbi rendszerekkel. Ha valamilyen közös finanszírozó intézmény kötötte volna, hogy bármilyen beszerzendő új rendszer meg kell hogy feleljen a következő két követelménynek:

Könnyen illeszthető legyen legalább egy előzőleg forgalmazott rendszerhez, és hogy a bibliográfiai rekordkészítés során alkalmazkodnia kell a nemzeti és nemzetközi szabványokhoz,

akkor nem kellene most azzal a nehéz feladattal küszködnünk, hogy megpróbáljuk összekapcsolni a különféle szabványokat követő különféle rendszereket. A finanszírozó szervezetek csak nemrégiben ébredtek rá erre a problémára. E helyzet orvoslása hosszú évekbe fog kerülni, és rengeteg bibliográfiai rekord, amely részét képezhette volna egy osztott, közös nemzeti adatbázisnak, használhatatlanná válik más rendszerek számára.

A SCOLCAP rendszernek öt vagy hat évvel előbb kellett volna elkészülnie, mint ahogy - talán egy szerencsésebb vezetővel - elkészülhetett volna. Ha ez sikerült volna, akkor előbb jelentünk volna meg, mint a mai Nagy-Britanniában oly meghatározó erőt képviselő kereskedelmi forgalmazók. Ezt a veszélyt mi már évekkel az elszenvedett bürokráciai traumák előtt felismertük. Az időelcsúszás ugyanis egy központi kormányzati szervezethez szorosan kapcsolódó programnál elkerülhetetlen. Ezeket az aggályainkat szabadon hangoztattuk is, és noha élveztük a szoros kapcsolatot a nemzeti könyvtárral, a SCOLCAP-csoport többször is kísérletet tett arra, hogy eltávolodjon tőle. Valamiféle BLCMP-szerű (Birmingham Libraries Cooperative Mechanization Project, ma BLS Ltd.) szervezetet szeretnénk volna létrehozni. A SCOLCAP végső összeomlásának valószínűleg az egyetlen és legfontosabb oka az, hogy ez nem sikerült.

Az elkötelezettség kérdése

Az említett ok azonban a kérdésnek csak az egyik oldala. A másik, ugyanilyen fontos tényező,

a tagkönyvtáraknak a programban való érdekelt-sége, elkötelezettsége.

A kezdeti napok mindenki számára érdekes-izgalmas időszakot jelentettek, és úgy nézett ki, hogy a szekér egyirányba halad, annak ellenére, hogy nem mindenkinek volt meg az anyagi bázisa egy osztott katalogizálási rendszerben való részvételhez. Még mielőtt megválasztottak a SCOLCAP igazgatójának, elég reálisan sikerült előrejelezni a program költségeit. Azt mondták, hogy a pénz nem lesz akadály. Kinevezésem után azonban bebizonyosodott, hogy nem ez a helyzet.

A kezdeti tagsági értekezletek őszinte, mindenkinek jó érzést adó légkörben zajlottak. A jószándékok őszintesége annyira nyilvánvaló volt, hogy noha beszéltünk egy, a tagokat a programhoz kötő szerződésről, a végül létrejött szerződés aláírását nem kértük, hiszen annyira szükségtelennek látszott. A program során a tagok ismételten hangoztatták, hogy kevés a pénzük. Ilyenkor a nemzeti könyvtár, mint „fővállalkozó” fizette ki a számlákat, a csúszások növekedése azonban nem kis pénzügyi terhet jelentett számára. Jóllehet a minisztérium minden évben állta a SCOLCAP költségeit, minden évben be kellett tervezni, hogy a tagok mennyivel fognak a költségekhez hozzájárulni, ha majd használják a rendszert. Az ismétlődő csúszások és a be nem tartott ígéretek természetesen minden előrejelzésünket értelmetlenné tették.

Ekkorra már a nemzeti könyvtárnak komoly pénzügyi érdekelt-sége volt a programban, és sajnos, a többi tagkönyvtár sohasem volt arra szorítva, hogy hasonló elkötelezettséget vállaljon. Pedig ez nem lett volna rossz, több okból sem. Így például, ha nagyobb pénzeket kockáztatnak, erősebb szavuk lehetett volna a SCOLCAP irányának meghatározásában, mondjuk erősebben támogatták volna a szállító elleni kö-

veteléseinket, sőt, a programból való kilépést is. Egy nagyobb veszteség kockázata megnehezítette volna számukra azt is, hogy faképnél hagyjanak bennünket, hacsak valami jobbat nem találnak. Az is közrejátszott, hogy ennyi idő elteltével az úttörő könyvtárosok már nem voltak a helyükön, és az új könyvtárosok elkötelezettsége egy düledező program iránt nyilvánvalóan kisebb volt, ami teljesen érthető.

Összefoglalva, a következő öt tényező okozta a SCOLCAP rendszer beérés előtti összeomlást:

- a bürokrácia, a szolgálati út miatti késések;
- az a kötelezettségünk, hogy rendszerünket a CCTA útján szerezzük be;
- a szállító szerencsétlen megválasztása;
- egy olyan tagság, amelynek kevés elkötelezettsége volt a szoros együttműködésre;
- a tagok elegendő anyagi eszközei, hogy saját helyi rendszert vegyenek maguknak;
- megfizethető helyi rendszerek megjelenése a piacon.

Következtetés

A SCOLCAP koncepciójával nem volt és ma sincs semmi baj, különösen, ha a VTLS modellre gondolunk. Más néven hasonló rendszerek kiválóan működnek a világ sok részén. A brit JANET sok kiváló szolgáltatást nyújt, különösen az elektronikus postát lehet kiemelni, de ez nem helyettesítheti könyvtárak csoportjait, amelyek mindegyike ugyanolyan szoftvert és kompatibilis hardvert használ, és aktív, szoros együttműködésben dolgozik együtt. Meg vagyok győződve arról, hogy még most is ez a legésszerűbb út a brit könyvtárak számára.

Fordította: Novák István